

**ПРЕПОРЪКИ
КЪМ ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПРОГРАМИ
НА ПАРТИИТЕ И КОАЛИЦИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРЕДСРОЧНИ ПАРЛАМЕНТАРНИ „ИЗБОРИ 2014”**

Препоръките са разработени в продължение на вече утвърдената практика за организиране на предизборни работни срещи между Асоциацията на индустриалния капитал в България и представители на основните политически формирания, като отчитат актуалните за членовете на организацията въпроси и проблеми. Те са насочени към партиите и коалициите, регистрирани за участие в “Избори 2014”, с акцент към представяните от тях икономическите програми.

Като представителна на национално равнище работодателска организация в България се обръщаме към политическите сили с призив за национално отговорно поведение, енергични и прагматични действия за спокойствие, предсказуемост и ред в държавното управление. Водещи трябва да са принципите за почтеност, справедливост, реалистичност и публичност. Уверени сме, че така може да се върне доверието сред обществото ни - доверие, чийто дефицит отчетливо всички ние усещаме.

Извън популистките призови, обещания и лозунги, настоящият материал е разработен като работен инструмент за синхронизиране на позиции и съпоставителна оценка на декларираните приоритетни икономически политики.

Структурираме разработените тези в следните пет направления/политики:

Индустриална политика

Индустриалната политика следва да е подчинена на стремеж към формирането на бизнес среда по-добра от тази на другите европейски държави, с цел създаване на условия за ускорен икономически растеж и включва:

- Категорично недопускане на всякакви опити за преразглеждане на механизма на валутен борд – както по отношение ниво на обменен курс, така и като времеви ограничения, смекчаване на условия и т.н.;
- Преразглеждане на цялостното отношение на държавата към предприемачеството – популисткото заклеймяване на предприемача-работодател

е не само безотговорно говорене, но и вредно за обществото поведение с дълготрайни негативни последици;

- Активен диалог и съвместна работа между управляващи и работодателски организации при разработването на позиции, свързани с приоритетите в развитието на българската индустрия, а именно:
 - Съгласуване с бизнеса на политики, вкл. по общоевропейски инициативи, мерки и др.;
 - Разработване на позиции по текущи икономически мерки с оглед обезпечаване изпълнението на стратегическите приоритети и за преодоляване на последиците от настоящата икономическа криза;
 - Разработване на планове за действие на отраслово ниво;
 - Активизиране на Съвета за икономически растеж (СИР) при Министъра на икономиката за решаване на неотложни въпроси за бизнеса;
- Приоритизиране на секторни и продуктови политики с цел фокусиране на финансов ресурс към проекти с откритими конкурентни предимства, висока добавена стойност и експортен потенциал, но и към такива, съответстващи на квалификацията и образованието на човешките ресурси в средносрочен план;
- Подпомагане на предприемачеството и утвърждаване на индустриална инфраструктура за устойчиво развитие;
- Поощряване и енергична подкрепа на предприемачи, инвестиращи в модернизация и/или изграждане на производствени мощности и технологични процеси, водещи до трайно подобряване на технологичните възможности за ефективно производство чрез данъчни стимули, преки или непреки финансови субсидии, посочване на добри примери, популяризиране на установени практики, работни визити на място в предприятията, институционална подкрепа и демонстриране на чувство за национален интерес при държавнически посещения в чужбина, респективно прием на чужди делегации;
- Извеждане като приоритет на инвестиционни инициативи, насочени към повишаване на ресурсната ефективност – в т.ч. внедряване на нови технологични решения за оптимизация на производството и намаляване на използваните ресурси;
- Разработване на адекватни финансови инструменти за растеж на предприятията чрез надграждане опыта с финансовите инструменти през периода 2007-2013 г. по ОП „Конкурентоспособност“ и съдействие за осигуряване на допълнителен ресурс към съществуващи и нови инструменти – както като грантови възможности, така и с възмезден характер;
- При развитието на отбранителната технологична база да се приоритизира българската индустриална инфраструктура, в т.ч. чрез последователни действия по реализация на директен офсет;
- Усъвършенстване на нормативната рамка за намаляване на административната тежест, свободно развитие на бизнеса и насърчаване на стартирането и извършването на бизнес дейности чрез:
 - Максимално опростяване на всички процедури и услуги, администрирани от изпълнителната власт, като се ползват всички инструменти на представителство в органите на тристранен принцип;
 - Прозрачност на процедурите за възлагане на обществени поръчки в т.ч. включване в комисиите по оценка на представители на браншови организации, разкъсване на връзката между възложителя и органа, извършващ класирането, разширяване кръга на данните, вписвани в

- регистъра на обществените поръчки, ефективен последващ контрол и мониторинг на изпълнението на поръчките;
- Задължителна оценка на въздействието на изготвяните нормативни актове, включително върху бизнес средата и провеждане на консултации с всички заинтересовани страни;
 - Интегрирани електронни регистри с цел освобождаване на физическите и юридически лица от задължението да доказват пред администрацията данни, налични вече в тези системи;
 - Съответствие между таксите по административно регулиране и административните разходи по упражняването им;
 - Прилагане на принципа на мълчаливото съгласие по презумпция;
 - Свеждане на регулаторните режими – до минимално изискуемия от ЕС законодателство;
 - Равнопоставеност на бизнес и държава/общини и отговорност при забавяне на плащанията;
 - Ускоряване изграждането на електронно правителство;
- Финансова стабилност и предвидимост, чрез придържане към приетите нива на бюджетен дефицит при разумна финансова дисциплина и изпълнение на закона за Държавния бюджет:
 - Размер на държавното преразпределение през бюджета – до 40 % от БВП, вкл. европейско финансиране;
 - Балансиран бюджет – по изключение дефицит до 2 %;
 - Подобряване на условията за конкурентоспособност чрез:
 - Мерки за бързо реализиране на административни и наказателни санкции при нарушения, с цел ефективно ограничаване на сивия сектор в икономиката;
 - Решително и осезаемо ограничаване на корупцията и поръчкото законодателство водещо до ограничаване на конкуренцията;
 - Изграждане на регистър на коректните дружества и задължително рефериране към този регистър при провеждане процедури по възлагане на обществени поръчки;
 - Ефективно регулиране на монополните дейности и въвеждане на изисквания към монополните дружества, към доставчиците на обществени услуги и към държавните предприятия за разкриване на информация като към публични компании по реда на ЗППЦК, в т.ч. приемане на принципите на Националния кодекс за корпоративно управление – за държавните предприятия и организации това може да стане с директно разпореждане от страна на принципала, а за останалите частни субекти – напр. чрез акт на съответния държавен регулатор (ДКЕВР, КРС, КЗК);
 - Системни и последователни действия срещу въвеждане на такива общи европейски политики, които лишават икономиката на страната от конкурентни предимства, особено срещу опитите за лансиране на идеята за въвеждане на обща данъчна ставка за всички страни от ЕС;
 - Изграждане на ясни правила и условия за реализация на публично-частното партньорство с оглед разширяването на участието на бизнеса във финансирането и изграждането на обекти на публичната държавна и общинска собственост;

- Разработване на мерки за преодоляване на междуфирмената задлъжнялост, вкл. чрез повишаването на ефективността на съдебната система и на процедурите по несъстоятелност;
- Стабилност и предвидимост на цените на енергията и премахване на кръстосаното субсидиране (по-високи цени на електричеството за индустрията, в сравнение с тези за битови нужди);
- Определянето на минималните цени за продажба на електрическа енергия при тържните процедури, обявявани от „АЕЦ Козлодуй” ЕАД и „ТЕЦ Марица Изток 2” ЕАД да се извършва със санкция/одобрение от ДКЕВР при публично огласена методика и разчети за да се аргументира конкретното ценово равнище;
- Насърчаване на експорта на български стоки и услуги:
 - Икономизиране на външната политика, т.е. съобразяване и подчиненост на националния икономически интерес;
 - Представителите на службите по търговско-икономическите въпроси към съответните задгранични мисии да са изцяло на разположение на българския бизнес, като разработват годишни планове за дейността си, които впоследствие да бъдат задължително атестирани с участието и на представители на работодателските организации;
 - Програма за информираност на бизнеса за възможностите за успешна реализация на български стоки и услуги на външни за страната ни пазари;
 - Насочване на фондове за целево финансиране на малките и средни предприятия в инициативите им за реализация на български стоки и услуги на външни за страната ни пазари;
 - Насърчаване прилагането на схеми за гарантиране кредитите на експортно-ориентирани предприятия;
 - Разширяване на възможностите на БАЕЗ;
- Програма „Изберете българското!“;
- Програма „Капиталов референдум” – при разработване на инвестиционни проекти със значим обществен интерес, вкл. участие в международни дружества, изграждане на енергийни, индустриални мощности, както и инфраструктурни проекти, финансирането да става и чрез набиране на ресурс на организиран капиталов пазар (напр. „Българска фондова борса-София” АД) посредством емисии на дялови и/или дългови книжа при ограничения за размера на директното държавно финансиране, съобразени с публичния ефект. Така по най-добър и пазарно мотивиран начин ще се отговори еднозначно на евентуални съмнения относно ефективност и целесъобразност на конкретни управленски (в т.ч. политически) решения;
- Съдействие за разработване и прилагане на оптимален данъчно-осигурителен режим:
 - Запазване на плоския 10 % корпоративен данък;
 - Запазване на плоския 10 % данък върху доходите на физическите лица;
 - Запазване на осигурителните нива;
 - Ограничаване на контрабандата и източването на ДДС;
 - Равностоен диалог в данъчния процес с възможност за арбитраж и споразумение вместо рекет, произвол и неравно третиране от държавата;
 - Прекратяване на порочната практика за повторно събиране на ДДС от изрядни търговци по линия на „солидарната отговорност“ вместо от търговците-нарушители, които го дължат;

- Прозрачност и ефективност в изразходването на финансовите средства чрез паритетно представителство на държавата, на социалните партньори в органите за управление и контрол на Националната здравно-осигурителна каса; преодоляване на сега съществуващия конфликт на интереси при управление на средствата за здравно осигуряване.

Подготовка и изпълнение на Договора за партньорство с Европейската комисия и съответните оперативни програми 2014 - 2020 г.

- През периода на договаряне на параметрите на Договора за партньорство, респективно отделните програми, да се утвърдят максимално високи нива на предвидения за конкурентоспособността на предприятията финансов ресурс и да не се допуска преразпределянето му към публични фондове или инициативи/дейности;
- Категорично поставяне на квота за усвояване от страна на частните бенефициенти за всяка оперативна програма, която да не може да бъде нарушавана. Тази квота да бъде обект на повишено внимание от страна на Комитетите за наблюдение, като на всяко тяхно заседание Договарящите/Управляващите органи да внасят доклад за напредъка по нейното изпълнение. При установяване на евентуални проблеми, средствата да бъдат своевременно пренасочени към други операции, но задължително отново в рамките на квотата разпределени към частни бенефициенти, като се положат усилия да се избягва регламентът за държавна помощ „de minimis“ посредством блокови изключения, както и да се работи за повишаване на максималната му граница;
- Бърз ред за обжалване пред Административния съд на актове, с които бенефициентите биват санкционирани за грешки на държавната администрация;
- Да се увеличи размерът на допустимия аванс за частните бенефициенти с оглед да не се допуска дискриминация на частните бенефициенти спрямо публичните (при определянето на размера на допустимия аванс по проектите – за частни бенефициенти той е в максимален размер на 20 % от стойността на безвъзмездната финансова помощ, а при общинските и държавни бенефициенти – достига до 40 %);
- Да се предвидят по-разнообразни, гъвкави и свързани с малко разходи инструменти за гарантиране на авансовите плащания – като застраховки, записи на заповед и др. (настоящата практика е да се иска банкова гаранция срещу получения аванс);
- Да се увеличи кумулативният праг на получените средства за частни бенефициенти до 95 %, в съответствие с чл. 79 от Регламент 1083/2006 г. (Понастоящем в България стойността на аванса и междинните плащания за частните бенефициенти не може да надвишава 80 % от стойността на безвъзмездната финансова помощ, докато при държавните бенефициенти това ограничение е 95 %);
- Създаване на единни образци по типове обществени поръчки по различните програми;
- Коректно администриране на регистъра за държавни помощи, с отразяване на

- верифицирани разходи (а не на сертифицирани такива) в реално време. (Регистърът на държавните помощи не е актуален и затруднява изключително много участието на частните бенефициенти в процеса на усвояване на средства от фондовете на ЕС, поради липса на актуална информация за статута на достигането на границата по режима за държавна помощ “de minimis”);
- Максимално опростяване и стандартизиране на процедурите по изготвяне, подаване, оценяване на проектите и отчитане на тяхното изпълнение. Всички тези процеси могат да се извършват по електронен път, при ясни правила и налични електронни форми. В процеса на кандидатстване да се изисква минимално количество информация от бенефициента (основно на декларативен принцип), а удостоверяването на необходимите обстоятелства да става при подписване на договорите, при спазване на всички разпоредби на ЗЕУ (държавата да не изисква удостоверяване на обстоятелства, за които вече има информация). Още в процеса на оценяване да се създава списък от резервни проекти, които да заемат мястото на одобрени проекти, при които не е подписан договор поради невярно декларирано обстоятелство. На всеки етап от процеса да има лесни и ясни процедури за установяване и отстраняване на технически пропуски;
 - Представителите на социалните партньори и на организираното гражданско общество да имат блокираща роля за решенията на работните групи за подготовка на оперативните програми и националните планове, а впоследствие и в Комитетите за наблюдение;
 - Постигане на пълна функционалност на Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН), така че да се прекрати вменяването на ненужна отчетност и административни тежести на бенефициентите;
 - Да се увеличи (или в краен случай поне да се запази непроменен) дялът на средства от Европейския социален фонд в общия размер на средствата от фондовете на ЕС, предвид на големия положителен ефект, които финансираните от него операции имат за насърчаване на растежа и заетостта.

Политика за развитие на капиталовите пазари

- Програма „Капиталов референдум” – съдържанието на програмата е коментирано в раздел Индустриална политика, но има пряко отношение и към ефективното развитие на капиталовите пазари. Конкретно, при създаването на държавни компании, напр. за инвестиране в стратегически обекти като газопреносна мрежа, магистрали, тунели (например под Шипка), мостове (например Дунав мост 3). Предвид факта, че голяма част от паричния ресурс, наличен в банките и в небанковите финансови институции (пенсионни фондове, застрахователни дружества, управляващи дружества), или не работи ефективно, или се насочва към чужбина поради липса на достатъчно добри инвестиционни възможности в страната, разработването и изпълнението на Програма „Капиталов референдум” ще е подкрепено от финансовия сектор в страната и не е необходимо за такъв вид инвестиции да се търсят чуждестранни инвеститори;
- Осъществяване на приватизационни сделки преимуществено през фондовата борса, в т.ч. миноритарни дялове от държавни дружества, като: ДП „Български спортен тотализатор“, „Летище София“ ЕАД, „АДИС“ ЕООД, Български морски флот, Български енергиен холдинг (БЕХ), АЕЦ Козлодуй, НЕК, Булгаргаз,

- Булгартрансгаз, Електроенергиен системен оператор, ТЕЦ Марица Изток 2, Пристанище Варна ЕАД, Пристанище Бургас ЕАД;
- Подпомагане работата на Националната комисия за корпоративно управление като постоянно действащ независим орган, създаден на принципа на публично-частното партньорство за осъществяване на консултации и сътрудничество на национално равнище по въпросите на корпоративното управление;
 - Популяризиране на изработения с активното участие на АИКБ Кодекс за корпоративно управление:
 - Изграждане на институт за обучение на управленския персонал на публичните дружества;
 - Развитие на механизми за насърчаване на обмена на добри практики;
 - Разработване и представяне на насоки за най-добри практики в специфични области на корпоративното управление;
 - Утвърждаване на система на поощрение на добрите практики и доброволното изпълнение, която да допълни съществуващия чисто санкциониращ механизъм;
 - Преразглеждане в посока намаляване на размера на такси и комисиони, събирани от КФН, БФБ – София АД и Централен депозитар АД;
 - Облекчено отписване от регистъра на КФН при определени условия/критерии на компании, снети от търговия на БФБ;
 - Професионално управление на публични активи /публични фондове, дружества, имоти/;
 - Преразглеждане на ограниченията за инвестиране на средствата на пенсионните фондове, включително и Сребърния фонд, и въвеждане на минимални лимити за инвестиции в акции, облигации или дялове, издадени от български дружества, търгувани на БФБ – София АД.

Политика по насърчаване и подпомагане на инвестициите, научно-изследователската и развойна дейност

Иновациите не се изчерпват в ИКТ сферата и фармацевтиката. Всъщност в много по-голяма степен те имат своето място и роля в „традиционните“ индустрии. Приложните изследвания и практическата им приложимост следва да бъдат категорично институционално подкрепяни. Разчетите показват, че при значително по-малко преразпределяне на национален доход през бюджета в България (38,8 % от БВП) спрямо средноевропейското ниво (49,1 %) разходите за отбрана и сигурност в България (3,6 % от БВП) са на средноевропейско ниво (3,5 %), докато разходите за образование (3,5 % в България) са значително под средноевропейските (5,5 %). При настоящото съотношение на държавно/частно финансиране, дялът на разходите за наука и научно-изследователска дейност спрямо БВП в България за 2013 г. е под 0,3 % при среден за ЕС 2,0 %!

- Поставяне на научно-изследователската и развойната дейност като основен приоритет пред България чрез:
 - Насърчаване на приложните научни изследвания;
 - Инвестиции в иновационната и развойната инфраструктура;
 - Подкрепа за стимулиране на НИРД и иновациите в предприятията;
- Стимулиране на инвестиционния процес и иновационната дейност чрез система от данъчни и структурни мерки;

- Намаляване на дела на разходите за сигурност и увеличаване на дела за образование и наука, като при това държавата да иска ежегодни атестации на съответните финансирани институции със задължително участие на представители на работодателските организации;
- Активизиране работата на национални иновационни инициативи, в т.ч. Национален съвет по иновации, специализиран съвет към Президентството, консултативни работни групи и др.;
- Подкрепа за научноизследователски проекти с приложна насоченост в приоритетните области и насърчаване на интеграцията на научните изследвания и производството;
- Подкрепа за стартирането на иновационни предприятия, чрез активни политики за насърчаване развитието на рисковото инвестиране в страната. За целта да се използват както финансовите инструменти, предвидени в новата оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност”, така и създаването на национални финансови схеми за съфинансиране на публично-частни фондове за рисково инвестиране и подкрепа на частни венчърни фондове;
- Изграждане на качествена научна инфраструктура с цел успешно усвояване на планираните внушителни средства, вкл. чрез преразглеждане на статута и функционирането на фонда за научни изследвания;
- Дейността на националния иновационен фонд да бъде изцяло подчинена на изисквания към приложността на финансираните разработки.

Политика по човешките ресурси

- Образование и квалификация:
 - Повишаване на квалификацията на вече съществуващия персонал, както и на новоприетите работници и служители;
 - Приоритетно развитие на технически специалности в системите на средно и висше образование – статут на защитени специалности в професионалните училища, но и на ниво технически университети – например държавна поръчка в инженерни области и съгласуван с работодателите план-прием;
 - Активно развиване на модела за партньорство „професионална гимназия-предприятие” съгласно утвърдени практики от Германия, Австрия, Швейцария, вкл. реализация на пилотни проекти;
 - Актуализация на учебните програми с активно участие на представители на утвърдени предприятия, водещи в своята област, вкл. консултиране на преподаватели, въвеждане на позицията „ментор” или „наставник” от работещите в реалния сектор, привличане на представители на предприятия в процеса на обучение – както в професионалните училища, така и във висшите технически университети;
 - Разработване на програми по аналогия на съществуващата схема „Ново начало – от образование към заетост” на АЗ и ЕСФ, като може да се разшири обхвата на финансиращи партньори – съществува интерес от страна на бизнеса и самостоятелно да финансира такива инициативи;
 - Индивидуални стимули за изграждане на технически знания и умения по аналогия с добри практики от миналото по примера на ТНТМ;
 - Ангажиране на учебните заведения с реализацията на подготвените от тях кадри на пазара на труда;

- Осигуряване на квалифицирани кадри, в тясно съответствие с потребностите на бизнеса;
- Поощряване на интердисциплинарното образование;
- Заетост, доходи, осигуряване, трудово законодателство:
 - Постигане на максимална гъвкавост по отношение на работно време, осигурителен стаж, отпуски;
 - Пълноценна здравна реформа – с посочени източници на финансиране, програмни бюджети, крайни и междинни цели, срокове и отговорности;
 - Не замразяване на цени на лекарства или субсидиране на цени, а ефективен пазар и конкуренция;
 - Оптимален баланс между равнищата на минималното възнаграждение за труд и на социалните помощи;
 - Политиката в областта на доходите, основана на трипартитно договорени цели, параметри и механизми, следва да е пряко отражение на икономическите резултати и повишената номинална производителност на труда върху заплащането, чрез ежегодно договаряне между работодател и синдикати;
 - Договаряне на диференцирани стойности на минималната работна заплата по икономически дейности;
 - Стимулиране на доброволното договаряне на браншово ниво на мерки за ограничаване или преодоляване на нелоялната конкуренция;
 - Бюджетът на Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) да бъде увеличен с поне 10 – 15 %;
 - Фокусиране на социалното подпомагане върху наистина социално слабите – това са хора едновременно с ниски доходи и безимотни – това отговаря както на принципа за справедливост, така и на концепцията за ефективно управление на оскъден финансов ресурс – мисли първо за малките и слабите;
 - По-ефективно разходване на социалните фондове чрез ограничаване на ранното пенсиониране, преразглеждане на категоризацията и обхвата на категорийни стимули в държавната сфера, в частност – военни, служители към МВР и други специализирани силови ведомства и категорично прекратяване на злоупотребите с инвалидни пенсии и болнични;
 - Програма за развитие на селското стопанство от гледна точка на човешкия фактор – чрез политиката на субсидиите подпомагане на хората да се върнат към селата и малките градове.